

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 110. ÉVFOLYAMA

*1945-1975 között
kétezer erdőmérnököt
négyezer erdészt és
hatezer szakmunkást
képeztünk ki*

1975. DECEMBER * XXIV. ÉVFOLYAM 12. SZÁM

TARTALOM

<i>Cebe Zoltán</i> : Hozzászólás Borovits Ferenc: „Gondolatok az erdőgazdálkodás fejlesztéséhez” című cikkéhez	529
<i>Tóth István</i> : Országos Oktatási Ankét Szegeden	535
<i>Firbás Oszkár</i> : Adatok a soproni hegyvidéki erdők vízgazdálkodásáról	559
<i>Kosztov, Petr</i> : A Bolgár Népköztársaság természeti erőforrásai hasznosításának perspektívái	565
<i>Gembarzewski, Andrzej</i> : A fa szerepe Lengyelországban	566
<i>Sóhajda István</i> : Vegyszeres védekezéssel az akácsrjak ellen	567
<i>É. Kiss Sándor</i> : Egy letűnt erdészeti foglalkozás	568
<i>Cím- és háttápon</i> : Szakoktatásunk 30 éves eredményei	

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Цебе З.</i> : Выступление по поводу статьи Боровича Ф.: „Мысли о развитии ведения лесного хозяйства”	529
<i>Том И.</i> : Общегосударственное совещание по обучению в г. Сегед	535
<i>Фирбаш О.</i> : Данные о водном режиме лесов шопронского горного района	559
<i>Костов Р.</i> : Перспективы использования природных ресурсов в Народной Республике Болгарии	565
<i>Гембажеский А.</i> : Роль древесины в Польше	566
<i>Шохайда И.</i> : Химическая борьба с отпрысками акации белой	567
<i>З. Кушиш Ш.</i> : Минувшая лесная профессия	568

CONTENTS

<i>Cebe, Z.</i> : Comment on Ferenc Borovits' article: "Thoughts about the development of forestry"	529
<i>Tóth, I.</i> : National Educational Conference in Szeged	535
<i>Firbás, O.</i> : Data on the water economy of the forests of Sopron's hilly region	559
<i>Kosztov, P.</i> : The perspectives of the utilization of natural resource in the Bulgarian People's Republic	565
<i>Gembarzewski, A.</i> : The role of timber in Poland	566
<i>Sóhajda, I.</i> : Chemical control of Black locust sprouts	567
<i>Kiss, É. S.</i> : A vanished forestry occupation	568

A lapban megjelent tanulmányok szerzői: *Cebe Zoltán* felügyelő, Áll. Erdőfelügyelőség, Szombathely; *Firbás Oszkár* erdőmérnök-tanár Erdészeti Szakközépiskola, Sopron; *Gembarzewski Andrzej* anyagforgalmi szakértő, Erdőgazdasági Minisztérium, Varsó; *E. Kiss Sándor* tanár, Debrecen; *Kosztov Petr* főosztályvezető, Erdészeti Tudományos Intézet, Sofia; *Sóhajda István* területvezető erdész, Balinka; *Tóth István* szaktanácsadó, Áll. Fagazdasági Vállalatok Orsz. Központja, Budapest.

AZ ERDŐ

az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkesztő: dr. Keresztési Béla. A szerkesztőség címe: Budapest II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: 1277 Budapest, Pf. 17. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest VII., Lenin krt. 9–11. Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 223. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai, előfizethető még a Posta Központi Hírlap Iroda (1900 Budapest, József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 60,— Ft, egyes szám ára: 5,— Ft. Külföldön jerseyti a „Kultúra” Könyv- és Hírlap Kereskedelmi Vállalat (H—1389 Budapest, Pf. 149), az évi előfizetés ára: 7\$. 5406 Révai Nyomda, Budapest — F.v.: Pováry Jenő

Index : 25 208

HOZZÁSZÓLÁS BOROVITS FERENC: „GONDOLATOK AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSÉHEZ” CÍMŰ CIKKÉHEZ

Cebe Zoltán

Rendkívül érdekes, világos okfejtésű írás BOROVITS FERENC cikke, mely az „Az Erdő” 1975. évi augusztusi számában jelent meg. Olyan elveket szögez le, fogalmaz meg, melyek foglalkoztatják erdészársadalmunk közvéleményét, alakítják erdész szakembereink gondolkodásmódját, és amelyeket az élet vet fel kíméletlenül várva rájuk a választ. Sajnos ez eddig késett. Valami érthetetlen ragaszkodás a múlthoz, nosztalgia, erdész romantika nem engedi számunkra kimondani, hogy az erdőgazdálkodásban egy korszak lezárult, új világ kezdődik számunkra, amelyben sok eddigi alapelv megdőlt, sok „szent” fogalom átértékelésre szorult, újakat kell megtanulnunk, régieket elfeledni.

Szakítani kell azzal az elképzelésünkkel, hogy mi erdészek egy magas szakra kiváltságos papjai vagyunk, akik fennkölt értéket kezelünk, védünk mindenkitől, mindenki ellen, és függetlenek lehetünk a körülöttünk zajló élet-től. Meg kell látnunk, hogy zárkózottságunk, befelé fordulásunk a kívánt cél ellenkezőjét érheti el, a ránk bízott értékek pusztulását okozhatják. Olyanok leszünk, mint a rossz szülő, aki a világ ártalmaitól féltve, látszólag mindent megad gyermekének és a való élet végül is a gyerek tragédiáját okozza.

BOROVITS FERENC nagyszerűen látja a problémát tulajdonképpen mindent megír, ami a valóság, és amit tenni szükséges. Az elkövetkezőkkel csak alá akarom támasztani véleményét, néhány kiegészítő gondolatot felvetni, más szempontból megvilágítani a dolgokat.

Az erdőgazdálkodási tevékenység hosszú távra szól. A munkák közvetett célja sokszor a száz év múlva bekövetkező állapot, ezért elengedhetetlen, hogy tökéletesen ismerjük a kiindulásunkat, az alapot és az elérendő célt. Tehát ismerünk kell az elindulás feltételeit és azt, hogy hová akarunk jutni. Elengedhetetlen ezeken kívül a rendelkezésre álló — jövőbeli — technológiák és eszközök hozzávetőleges ismerete. Lássuk, hogy állunk ezekkel?

A termőhely meghatározása

Az erdészeti termelés alfája, kiindulási pontja a termőhely. Ezt vizsgálva kell elindulnunk. Tevékenységünkben az utóbbi időben a *termőhely* legtöbbször a *termőtalajra* szűkült, a többi tényező háttérbe szorult. Ezzel szemben a termőhely komplex fogalom, amelyben a talajon kívül nagy szerepet játszik a kitétség, éghajlat, lejtők stb. Ezek különböző területeken különböző súlytal esnek megítélés alá. Például egy hegyvonulat északi vagy déli oldala, lejtviszonyai egészen mást jelentenek a létesítendő faállomány számára ugyanazon talajviszonyok mellett. Ezt eddig is tudtuk, de nem kapott kellő hangsúlyt és a talaj által döntően jellemzett termőhely sok félreértésre adott okot. A termőhely meghatározásnál hangsúlyozni kell még, hogy a korszerű erdőgazdálkodás *termőhelyi átlagokkal* dolgozik, tehát a kisebb eltérések nem vehetők figyelembe, csak a döntő tényezők.

Az elmondottak szerint a termőhelynek a talajjal való jellemzése a gyakorlat számára nem járható út. Olyan módszert kellene alkalmazni, amelyből azonnal kitérnék, hogy az illető területen mely fajok lehet a legcélszerűbben termelni. Ezt véleményem szerint nagyobb, meghatározott területen az ott széles körben alkalmazott fajjal, mint indikátorral lehetne jellemezni, s ehhez tapasztalati táblázattal lehetne viszonyítani a többi fajajt. Például Vas megyében a lucfenyő lenne erre alkalmas. Volna I., II., III., IV., V. termőhely a lucfenyő részére aszerint, hogy az illető termőhelyen az alapos talajtani és éghajlati, domborzati vizsgálatok szerint ezt a fajajt milyen eredménnyel lehetne természetelni. Táblázat mutatná, hogy az I. osztályú lucfenyő-termőhely kiváló még a jegenyefenyőnek, bükknek, juharnak, duglászsnak. Ellenben a III. osztályú lucfenyő-termőhely még I. osztályú az erdeifenyő számára, és így tovább. Tehát, ha ismernénk az illető termőhely lucfenyő osztályát, tudnánk, hogy milyen fajok telepítésére van lehetőségünk. Nedves területeken a nyár vagy egyéb fa volna az indikátor. Ez a módszer sokat mondana a gyakorlatnak, mert gyakran nem tud semmit kezdeni — ha nincs a helyszínén — azzal, hogy tudja, az illető erdőrészletben a talaj például pszeudoglejes barna erdőtalaj.

Ha van már ilyen jellemzőnk, akkor legfontosabb a *termőhelyi térkép* elkészítése. Szinte hihetetlen, hogy nem rendelkezünk termőhelyi térképekkel. Nem talajtérképekre gondolok — bár azok sincsenek —, hanem termőhelyiekre, amelyekben el lehetne igazodni, látni lehetne, hogy hol, melyik fajaj termesztendő. Enélkül még gondolni sem szabadna üzemtervezésre, mert hiányában az üzemterv csak faállományfelvétel, leltár, a fatermesztési előírásai pedig illuzórikusak. Nehéz enélkül megállapítani, hogy egy faállomány rossz volta vajon kezelési hibának, vagy rossz fajajmegválasztásnak a következménye-e. A felújítások, telepítések fajajelőírásai is teljesen szubjektívek, pedig talán ez a legfontosabb tervezési feladat.

Itt érünk a következő feladatunkhoz, ha az elsőt, a termőhely-megismerést elvégeztük. Következik a *termelési cél* meghatározása. Ezt két lépcsőben kell elvégezni: első a fajajpolitikai döntés, ezt követi a fatermelési cél meghatározása.

Fajajpolitikai döntések meghozatala

A termőhely-térkép birtokában számszerűen megtudhatjuk, hogy a rendelkezésünkre álló erdőterület nagy termelési egységekben (megye, erdőgazdaság, táj) mely fajajok igényeit tudja kielégíteni. Mivel valamely termőhely több fajaj igényét is kielégíti, a variációs lehetőségeket is ki kell dolgozni.

E lehetőségek ismeretében elodázhatatlan feladata felsőbb szerveinknek: *meghatározni az elkövetkező évtizedek fajajpolitikai feladatait*. Dönteni kell, hogy milyen fajajokból álljon az elkövetkező időszak magyar erdőállománya. Ez azonban ne általános meghatározás legyen — hisz ilyen már van —, hanem konkrét, területi egységekre lebontott tervszám. Tudnunk kell, hogy az elkövetkező 10 évben (vagy 20—30 évben) mennyi véghasználati területen lesz felújítás, mennyi telepítés végezhető és ezeken mely fajajokat kell telepítenünk. Ha ezt tudjuk, akkor döntő változás fog beállni munkánkban. Az üzemtervező, a telepítést tervező a fajajhoz fogja keresni a területet, és nem a részletben állva állapítja meg, hogy mi is legyen ott. Tudjuk, hogy nincs lehetőség minden vágásérett, rontott állomány besorolására, minden felajánlott mezőgazdasági terület beerdősítésére, de ha ismerjük céljainkat, akkor tudatosan kereshetjük a kívánt fajaj számára a megfelelő telepítési területeket, ezeket ter-

vezzük, ezekre biztosítunk célcsoportos támogatást és a véghasználati besorolásoknál ezek a faállományok kerülnek előtérbe.

Az így készült üzemtervekben egyszerűen érvényesülne a központi elgondolás, az üzem távlatokban is építhetne rá. Az üzemterv a gazdasági tevékenységgel szoros összhangban állna, közös, előremutató gazdasági tevékenység irányvonalát adná, mely végső soron a népgazdasági cél elérését szolgálná. Ha az új helyzet szerint dolgozik, akkor munkájánál természetesen a termőhelyi térképet veszi alapul és az ez által meghatározott természeti határokbán gondolkodik. A fafajmegválasztásnak itt már megtámadhatatlannak kell lennie, mert a terület az országos koncepció egy része. Előírása kötelező, csemetehiány, más kifogás nem fogadható el. Inkább várni kell a felújítással, telepítéssel — esetleg a kitermeléssel —, míg a lehetőségek nem lesznek adottak. Az ilyen komoly, kötelező tervek megalapozzák a tervezést a csemetetermelésben is, ahol jelenleg a legnagyobb bizonytalanság uralkodik.

A fafajpolitikai elhatározás után — sokszor vele együtt — meg kell határozni a *fatermelési célt* is.

A fatermelési cél meghatározása

Elképesztő állapot, hogy erdőt telepítünk, ápolunk, gyéritünk, tisztítunk anélkül, hogy tudnánk, tulajdonképpen mit is akarunk termelni. Olyan beruházási tevékenységet folytatunk, hogy nem tudjuk a végterméket meghatározni konkrétan, csak általánosságban. Végre tudnunk kell legalább nagy vonalakban, hogy *mi is lesz a felhasználás igénye az elkövetkező időkben?* Ez döntő! Egyes fafajokat rosszabb termőhelyen, rövidebb vágásfordulóval sikeresen lehet termelni, ha csak vékonyabb faválasztékokra van szükség, és evvel komoly nyersanyag-bázist lehet teremteni. Kezelés szempontjából is fontos ez, mert lényeges különbség jelentkezik költségráfordításban és munkaerőszükségletben egy csupán tömeget termelő állomány és egy magasabb igényű minőséget adó erdőrészlet között. Ha ezt nem vesszük figyelembe, akkor komoly népgazdasági kárt okozhatunk, nem is szólva arról, hogy munkaerőt vonunk el a feltétlenül elvégzendő feladatoktól.

Mindebből következik, hogy az erdőrendezőnek erdőrészletre lebontva tudnia kell, hogy milyen faválasztékot kíván termelni. Itt ugyanaz érvényes, mint a fafajpolitika esetében: az üzemtervezőnek kell megkeresni az elérni kívánt célra megfelelő termőhelyeket. Nagy fakombinát közelében nem fog rönktermelő állományokat kijelölni, hanem tömeget adókat, amelyekből rövid szállítási távolságokról olcsón lehet beszállítani az esetleg már helyben felaprított faanyagot. A minőségi rönktermelő faállományokat ellenben a távolabbi, nehezebben járható erdőrészletekbe helyezi, ahol az értékesebb választék elviseli majd a drágább termelést, magasabb szállítási költséget.

Itt vetődik fel az *üzemmód* kérdése is. Hibásnak tűnik a sarjerdőkkel szembeni eddigi okatlan gyűlöletünk. Az elmúlt időszakban a sarjzatatás megbocsátataatlan bűnnek számított, pedig alacsonyrendű választék esetén — ha az adottságok megfelelőek — ennél olcsóbb, gazdaságosabb módszer nincs.

Az egyes fafajok eddigi értékelése is revízióra szorul. Az eddig mellékesen kezelt nyír, hazainyár, ezüstjuhar nagy fatermőképességével valószínűleg komoly szerephez fog jutni a jövőben. Nedves termőhelyeken feltétlenül jelentőséget kap a fűz, éger, platán. A nyárok pedig a kimondottan nekik való termőhelyekre kerülnek.

A faapríték belépésével tudomásul kell vennünk, hogy *nem csak az erdő a fatermelés egyedül lehetséges módja*. Alkalmazni kell az egyéb módszereket is,

bármilyen idegenek és ellenszenvesek is ezek számunkra, mert ezt a népgazdaság érdeke kívánja. Ha sok erdőt akarunk megőrizni közjóléti célra, akkor gondoskodnunk kell ezek pótlásáról, nem is szólva arról, hogy a világ faanyag-helyzete előbb-utóbb nehéz problémákat vet fel, esetleg drasztikus intézkedéseket fog követelni, és ezeket megelőzendően nekünk kell a megfelelő intézkedéseket megtennünk. Néhány ilyen, a klasszikus erdőtől eltérő fatermelési mód-

Ültetvényszerű gazdálkodás

Gyorsan növény fajajokból, szelektált, nemesített anyaggal történő telepítés, lehetőleg már a véghasználati hálózatban. A művelés mezőgazdasági módszerekkel történik, a talaj tápanyagutánpótlása mesterséges. A vágáskor alacsony, tulajdonképpen erdőnevelési munka nem történik, a növedék egyszer, a véghasználatkor kerül kitermelésre.

Fűz és nyár botoló üzem

Itt a művelt talajon sűrűn dugványozott, anyatelep jellegű, öntözött, rendkívül magas tápanyagutánpótlásos talajon a két-három-négyéves nagy cellulóz-tartalmú anyagot a kombájn learatja, felaprítja, és a sarjak négy év múlva újra hatalmas tömeget adnak, míg ki nem merülnek.

Galériaerdők, vagy szegélyfásítások

A nagy műtrágyaadaggal kezelt lejtősebb szántóföldeken erős a műtrágya kimosódása és ez népgazdasági kár mellett környezeti védelmi károsodást jelent. Ezért az ilyen lejtők aljára vékony galériaerdők telepítendőek gyorsan növény fajajokból. Ezek nagy asszimiláló felületükkel hasznosítják a leszivárgó vizekből az oldott műtrágyát, tápanyagokat.

Ezekkel az eljárásokkal nagy tömegű, könnyen feldolgozható fát lehet nyerni és ez nagymértékben csökkentheti a valódi erdőterületekre nehezedő nyomást. Nem szabad megengednünk, hogy e munkát a mezőgazdaság végezze el, ezt nekünk kell végrehajtanunk szakmánk presztízse érdekében. Ezek az eljárások már termelési rendszereknek tekintendők — és így teljes technológiai figyelmet követelnek, ami nem mondható az erdész-szakma erős oldalának. Ezért is fontos lenne e munkánk elvégzése, mert az itt alkalmazott magasabb rendű technológia és gyeyelem visszahatna üzemi munkáinkra is.

A technológia kialakítása

A termőhely ismerete és a feladatrogzítás után következik egy ezekkel hasonló súlyú feladat, amelyről eddig szinte sosem beszéltünk — a hogyan rögzítése. E kérdés feltevése és megválaszolása komoly tudást kívánó feladat, mert a felelet visszahat a termőhely-átlagolásra és részben a fajajpolitikai döntésre. Igaz, hogy az elsők nagymértékben befolyásolják az alkalmazott technológiát. Egyszóval ez is elválaszthatatlan a komplex tervezéstől.

A technológia meghatározása a jövőbeli lehetőség nagyvonalú ismeretén alapzik. Ez nem lehetetlen, hisz már most kezdenek kibontakozni a jövőbeli termelési technológiák körvonalai. A leglényegesebb az, hogy a technológiai folyamatot — az eddigiekkel szemben — visszafelé kell tervezni. Az ismert, illetve elérni kívánt véghasználati állapotból kell kiindulni és ebből következve tervezni a gyéritési, tisztítási, erdősítési ápolási és végül hálózati állapotot, hogy a végcél minél kevesebb anyag és munka ráfordítással lehessen elérni.

Ez a módszer merőben más az eddig alkalmazottnál, így valószínűleg sok eddigi hiedelem és szokás lesz a múlté. Ez természetesen nem lesz egyszerű fel-

adat, időt vesz igénybe az átállítás, azonban van néhány nyilvánvaló teendő, melynek elvégzése nem tűr halasztást. Nyilvánvaló, hogy minden jövőbeli technológia alapja az egyenes, párhuzamos sor az ültetéskor, mégpedig olyan sőtávolságban, melyben munkagép dolgozni tud. Ezért egyetlen egy erdősítést sem szabad végezni két méternél kisebb sorközrel, és csak zsinór mellett szabad ültetni.

Jó minőségű, nemesített, ellenőrzött ültetési anyagot kell felhasználni a tágabb hálózatú ültetéshez. Fokozni kell a burkolt gyökerű, nagy csemete termelését, mert el kell érni, hogy erdősítéseinkben a pótlás ismeretlen fogalom legyen. Ez előfeltétele az egyöntetű állományoknak. A vadkárt a lehető legkisebb méretűre kell szorítani, szintén a fentiek érdekében. Ezek az intézkedések mind a jövő gépesített, részben mechanikus munkáit segítené.

A technológiai folyamatban dolgozó gépek csak meghatározott nagyságú munkaterületen tudják kifejteni optimális munkateljesítményüket. Tehát most már minden ismeret birtokában a tervezőnek a legfontosabb feladata az optimális erdőrészletnek, mint a jövő legkisebb gazdasági egységének a kialakítása. Milyen lesz ez? Olyan terület, melyen ugyanaz a fafaj lehetőleg egyméretű, egyöntetű faállományt ad, terepviszonyai egyöntetűek, az ott alkalmazandó géptípus megfelelő teljesítménnyel működtethető. Ezek szerint a jövőben a kialakítandó erdőrészletek nagyságát az egyöntetű termőhely, egyöntetű terepviszonyok és az alkalmazott termelési technológia határozza meg.

Az így kialakítandó faállományok természetszerűleg egyöntetű, mechanikus, monokultúrás, célszerű faállományok lesznek. Ezért felvetődik a sokcélú hasznosítás kérdése. Vajon alkalmas lesz-e az ilyen erdő a jóléti funkció betöltésére? Vizsgáljuk meg ezt. Igaz, hogy az idős, elegendő állományok felelnek meg ennek a célnak legjobban, de azt is tudomásul kell venni, hogy az erdő jóléti funkciójában gyakorlatilag az erdőszegélyek, tisztások, sétautak, pihenőhelyek közvetlen környezete vesz részt, a többi csak mint tömeghatás érvényesül. A bokorszigetes, sűrű, nehezen járható erdők gyakorlatilag nem hasznosíthatók, csak mint háttér-területek. Ezen kívül a rend és kezelettség szintén imponálóan hat. El kell ismerni, hogy a nagy tömegű, egyhangú faállomány nyomasztó hatása is, de ezen könnyű segíteni. A célszerű tervezésnél a jóléti funkciót is tervezni kell. Céltudatosan kell kialakítani a hosszú, hullámos szegélyű tisztásokat, ki kell alakítani a faállomány-szegélyeket, a sétautakat meg kell tervezni, ezek mellett nem zavarnak a kíséző fásítások, cserjecsoportok. Meg kell hagyni faállomány-részeket, túltartott állományokat meghatározott távolságokban, mint tudatos jóléti objektumokat. Az élet rákényszerít bennünket, hogy ez a tevékenységünk is céltudatos, előrelátó legyen. Az említett technológiai tervezési fegyelem itt is megmutatkozik, mint egy magasabb rendű tervezési munka gyümölcse.

De felvethetünk még egy kérdést is. Mi lesz a jövőben hasznosabb jóléti szempontból: munkaerőhiány miatt kezeletlen, elhanyagolt, száradékkal tele erdőállomány, vagy mechanikusan bár, de gondozott terület? A válasz, azt hiszem, adott.

*

Az eddigiek szerint kialakult átfogó tervezési elképzelés, alkalmazásával a jövő erdejében nem lesz ellentét üzemtervező és gazdálkodó közt, az üzemterv megalapozott, alapos szakmai dokumentum lesz, melyre mindenki egyformán támaszkodhat. Megfelelő átmeneti korszak után végrehajtható lesz, és az eredmény nem maradhat el.

Még egyszer röviden összefoglalva sorrendben az elvégzendő feladatok:

1. új *termőhelyi index* kidolgozása,
2. részletes *termőhelyi térkép* készítése,
3. *fajajpolitikai elhatározás* számszerű rögzítéssel,
4. *fatermelési célfeladatok* rögzítése,
5. *technológiai folyamatok* kialakítása,
6. a klasszikus erdőgazdasági eljárásoktól eltérő *fatermelési módok* vizsgálata, bevezetése,
7. a szakmai, szellemi értékek *mozgósítása*.

Ezzel az utolsó ponttal szeretnék még foglalkozni befejezőképpen. Szomorúan kell megállapítanunk, hogy a többi szakmához viszonyítva berkeiben sokszor érthetetlen szellemi tespedés uralkodik. Mérnökgardánk sokszor alkotó munka helyett szellemi segédmunkát végez, pedig képzettsége és tudása sokkal többre tenné képessé. Szellemi zürzavart okoz, hogy a tanultak, az évszázados szabályok csődöt mondanak, az élet állandóan újabb és újabb kérdéseket vet fel és ezekre az eddigi elméleti és gazdálkodási alapokon nem lehet választ adni. Hogy ezt megtehezzük, bátran szakítani kell a múlttal, meg kell szerezzük az új ismereteket, ki kell alakítsuk az új módszereket és ezeket a kor szellemének megfelelően merészen alkalmazni is kell.

Ha ez sikerül, akkor újra örömet találunk munkánkban, elnyerjük más szakmák elismerését és megbecsülését, amit most sokszor fájdalmasan hiányolunk. Bízom benne, hogy BOROVIKS FERENC cikkét kiegészítve ez a cikk is segítséget nyújt ehhez.

Megemlékezés

Rövid hír AZ ERDŐ szaklapunkban:

„BALÁZS EMIL gyémántdiplomás erdőmérnök
Debrecenben 90 éves korában elhunyt.”

Már maga az a tény is, hogy valaki ily magas életkort megérhet, felveti a kérdést az emberben, mit is alkothattott egy közel évszázadon keresztül mint erdész szakember? Megérhette és láthatta alkotó tudásának eredményét.

De Balázs Emil még több is volt. Erdészeti szaktanár. A húszas évek elején Ő volt a Tatatóvároson székelő és akkor életre hívott erdőgazdasági és erdőőri szakiskola igazgató tanára. Tanártársai voltak: Klausberger József, Katona István, Tóber Sámuel, Apáti László, Erdélyi Miklós főerdőmérnökök. Ők együtt olyan többszáz erdész ifjút bocsátottak ki az életbe, akiknek tudására méltán lehetett büszke az iskola és tanári kara. Bár a megcsonkított hazában, a két világháború között nem mindnek jutott tudásának megfelelő hely, de a felszabadulás után jóformán mindegyik vezető beosztásba jutott.

Épp ezért most, amikor a munkatársak után a nagymester is örök nyugovóra tért, mi, még élő öreg diákok és tanítványok tisztelettel és kegyelettel reájuk emlékezünk.

KIS TÓTH TAMÁS
Bedő-díjas nyug. erdész